

ОСОБЛИВОСТІ КОЕВОЛЮЦІЇ ПРИРОДИ І СУСПІЛЬСТВА У СУЧАСНІЙ ТЕХНОГЕННІЙ СИТУАЦІЇ

Нікітченко Б.Ю.

Науковий керівник – д-р. філос. наук, проф. Штанько В.І.

Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. філософії, тел. +380960220259)

This work is intended to analyze the views of scientists on the problems of coevolution. It tells of the rather sharp increase of danger to the biosphere caused by technogenic influence. Pay attention to some of the most dangerous problems and suggest solutions to them.

Термін «кoeволюція» віддзеркалює «таку поведінку людства, таку адаптацію його діяльності до природних процесів, що відбуваються в біосфері, тобто до розвитку оточуючого середовища, що зберігає стан біосфери поблизу того атратора, який виявився здатним створити людину», тобто коеволюція – це принцип гармонійного спільного розвитку природи і суспільства, який є необхідною умовою майбутнього існування і прогресу людства.

Біосфера і суспільство розвиваються різними темпами. В.І. Вернадський вважав, що людство закономірним рухом, із все зростаючим темпом, охоплює всю планету, відходить від інших живих організмів як нова небувала геологічна сила.

Прямим ідейним послідовником В.І. Вернадського був академік М.М. Моїсеєв, який вважав, що людству варто вести світове господарство так, щоб не нашкодити майбутнім поколінням.

Вигравши в конкурентній боротьбі з іншими видами, але, надзвичайно розвинувши матеріальне виробництво, людина програла, оскільки порушила екологічну безпеку свого існування. В.І. Вернадський писав, що на наших очах біосфера різко змінюється. Її перебудова не є випадковим явищем, що залежить від волі людини, а є стихійним природним процесом [1, с.10]. Серед негативних наслідків господарчої діяльності людини слід відзначити: забруднення морів і океанів, а також атмосфери землі, зменшення озонового шару, зникнення лісів, зменшення запасів питної води, ерозія ґрунтів і т. ін. Уже сьогодні є реальною небезпека, що параметри біосфери матимуть стан, коли людина не зможе існувати в її межах. Узгодження допустимого навантаження на біосферу з можливостями її збереження і є основою принципу коеволюції.

Приблизно 20 років тому під керівництвом академіка М.М. Моїсеєва була створена і досліджена принципово нова комп'ютерна модель поведінки біосфери під впливом різноманітних дій людини [2]. Виявилось, що після переходу зовнішніх впливів певної межі біосфера змінювалася і ніколи не поверталася в попередній стан. Результати проведеного дослідження вимагають вжиття невідкладних заходів для зменшення негативного впливу людської життєдіяльності на біосферу.

Для боротьби з екологічною катастрофою в світовому масштабі був прийнятий Кіотський протокол, за яким країни-підписанти зобов'язувалися не перевищувати виділені для них квоти шкідливих викидів в атмосферу. В 2015 році, в рамках ООН, 195 країн світу підписали Паризький кліматичний договір, за яким вони взяли зобов'язання зменшувати шкідливі викиди в атмосферу. Україна зобов'язалася до 2030 року зменшити викиди на 40%.

Зараз, в епоху глобальної екологічної кризи, яка загрожує людству, необхідні нові загальнопланетарні стандарти. Одним із таких стандартів міг би бути прийнятий на всесвітньому форумі законодавчий акт, згідно з яким всі монополісти видобутку вуглеводнів, як основного джерела забруднення – планети, повинні перераховувати частку своїх прибутків в світовий банк. Цей банк виступатиме інвестором запровадження альтернативних чистих джерел енергії, таких як енергія сонця, енергія вітру, енергія припливів і відливів і т.п. Виробники вуглеводнів будуть мати свою частку, як інвестори, в прибутку діючих альтернативних джерел енергії і будуть зацікавлені в таких проектах.

Зрозуміло, що природні невідновлювані ресурси не безмежні, і вирішити проблему їх раціонального використання в межах однієї або декількох країн не можливо. Необхідно створити авторитетні міжнародні організації, які проведуть переоблік всіх ресурсів планети і визначать, в яких випадках їх можна використовувати, а коли знайти для них альтернативу.

Перелік посилань

1. Вернадский В.И. Научная мысль как планетарное явление / В.И. Вернадский. — М.: Наука, 1991. — 270 с.
2. Моисеев Н.Н. Еще раз о проблеме коэволюции / Н.Н. Моисеев // Вопросы философии. 1998, №8.